

CYATJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 7. ZVEZKA.

Mesec oktober. Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.	
Devetnajsti dan O čudapolni preprostosti sv. Frančiška.	193
Življenje bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske	
VII. pogl. Kako je bl. Krescencija v vsakem človeku Kristusa	
ljubila	198.
Predragim bratom in sestram v pozdrav!	203.
Slovensko vsenčilišče	204.
Tretji red sv. Frančiška na slovenskih srednjih in višjih učiliščih	208.
Brat Julijan iz Spire. Njegova dela	214.
O spovedi iz pobožnosti	218.
Življenje sv. očeta Frančiška, sestavljeno v 13. stoletju (Dalje)	221.
Priporočilo v molitev	223.
Zahvala za vslišano molitev	224.
Cerkev Matere Milosti v Mariboru	224.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna
1901.

Knjižne novosti.

Kaj pa bodeš? Nekateri misli o volitvi stanu. Spisal Jakob Verhovec D. J. — Ponatis iz „Voditelja“. — V Mariboru, 1901. — Založilo uredništvo „Voditelja“. — Cena 20 v., po pošti 25 v.

Kedor ima presojati podobne spise, bo navadno najprej govoril o njih vsebini, o jeziku bo le na koncu dostavil morda kako kratko splošno opombo. Meni bodi dovoljen nasprotni red; seveda ne kaker bi imel v jeziku tega spisa kaj posebnega grajati, saj piše častiti gosp. Verhovec do malega, kaker se naša slovenščina dandanašnji navadno piše. Da bi jaz kako malenkost rajši videl nekoliko drugači pisano, to so le moje muhe, ki ne morejo motiti pisateljev, ki se hočejo deržati tega, kar je splošno. V blagovoljen prevdarek naj omenim vendar neketere, ki ne bi bile tudi v navadni pisavi nikomer v spotiko.

Namestu: „Kaj pa bodeš?“ bi jaz rajši pisal: „Kaj pa boš?“ Seveda je „bodeš“ stariše, in če mislimo na vzajemnost z drugimi Sloveni, na videz boljše. Vendar le na videz. Drugi Sloveni, ki se naše slovenščine niso učili, bodo mislili pri tej obliki le na glagol „bosti“. Tudi domač človek, ki bi se hotel norčevati, bi lahko bral: „Kaj pa bo'deš?“ namestu: „Kaj pa bó'deš?“ Naš navadni beraški pravopis mu tega ne brani. — Namestu „očale“, „očal“ bi rabil jaz to besedo rajši ko moškega spola, kakeršna je v italijansčini, od koder je vzeta: *occhioli*, torej „očali“, „očalov“. — Namestu trivijalne oblike „Jaka“ (str. 23) bi pisal v resnem pisanju „Jakob“, če tudi bi le kmetu veljalo. — Namestu „nek glas“ se mi zdi prav le „neki glas“; tako se sliši, kjer ljudje končnice razločno izgovarjajo, in stara slovenščina poterjuje tako izreko.

V finalnih in podobnih odvisnih stavkih se meni vpira sedanjik trajnih glagolov, ako je govorjenje o dejanju, ki ima šele nastopiti. Naše ljudstvo rabi v takem primeru le sedanjik doveršnih, prihodnjih trajnih glagolov, ako je govorjenje o povelju, pa velevnik. Namestu: „volivca moraš na toliko popolnost povzdigniti, da išče le čast božjo in zveličanje svoje duše“ (str. 33), bi bilo za moj čut edino prav „volivca moraš povzdigniti do tolike popolnosti, da bo iskal le čast božjo“ itd. Prav pa bi se reklo: „do tolike popolnosti si ga povzdignil, da le čast božjo išče“. — Namestu: „priporoči mu, da moli“ bi bilo po moje prav: „priporoči mu, da naj moli“, ali tudi brez „da“: „priporoči mu, naj moli“. Perva oseba bi rekla drugi: „priporočim (ali „priporočam“) ti, da moli.“ V tem primeru je velevnik „moli“, v prešnjih sedanjik „móli“. — Instruktivne glade prave konstrukcije v takem primeru so besede matere Zebedejevih sinov v evangeliju Mat. 20, 21: *Ἐπὲ ἴνα καθίσωσι οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἰς ἐξ ἐνωπύμων ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.* „Novi Zakon“ biblijske družbe ima to prav predstavljeno: „Reci, naj sedeta ta dva moja“... Naša oficialna prestava pa pravi po vuljgati „Dic, ut sedeant“—: „Reci, da sedita ta moja sina“... Ako je brati: „Reci, da sedi'ta“, se pravi to: „Sage, dass sie sitzen“, ako: „da sedi'ta“: „dass sie sitzen bleiben mögen“, ker oboje laž, ne sedita še. Prav bi

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIX. tečaj.

— ❁ V Gorici 1901 ❁ —

7. zvezek.

Mesec oktober.

Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.

(Posnel iz laškega „Il mese consacrato al serafico Patriarca S. Francesco, del P. Candido Mariotti“ p. C. L.)

Devetnajsti dan.

O čudapolni preprostosti sv. Frančiška.

1.

Ko je nebeški učenik svojim aposteljnem in učencem priporočal čednost modrosti, jim je rekel ob enem tudi, naj bodo preprosti. Bodite modri kaker kače, je dejal, in preprosti, kaker golobje. S tem pa ni hotel družega reči, kaker da mora modrost iz našega mišljenja, govorjenja in delovanja izključiti vsako zlobnost in dvoumnost. Posvetnjaki sicer tako preprostost zasmehujejo, kaker pravi sv. Gregor, pa temu se ni čuditi, ker oni ne poznajo druge modrosti, kaker meseno in posvetno, zakaj sv. Pavel pravi, da „meseni človek ne more razumeti, kar je duhovnega, ker je to zanj nespamet“. Ni pa vsaka preprostost tudi že čednost, in tudi če je čednost, more biti to v višji ali nižji stopinji. Navadno

imenujemo preprostega človeka tistega, ki je bolj plitvega duha in nima posebne razumnosti in vzvišeniših pojmov; te preprostosti, če tudi ni napaka, ker je nezakrivljena nevednost, vendar ne moremo čednost imenovati. Preprostost imenujemo dalje tudi čisto in odkritoserčno ravnanje človeka, ki mu primanjkuje tista vzvišenost mišljenja, s katero bi mogel težje in navadnemu človeškemu umu prikrite reči razumeti; ta preprostost je pa že čednost, in jo občudujemo n. p. pri sv. Feliksu, kapucinu, ali pri bratu Juniperu. Naposled pa imenujemo preprostega človeka, ki gospoduje čez svojo dušo, premaguje posvetnost in svoja nagnjenja, ki ima globoko spoznanje božjih in človeških reči, vedno dela s prepričano vestjo, izključi in zaničuje vsako zvižajo in dvoumnost v govorjenju in djanju, in sploh tako dela in govori, da nas s tem tako rekoč očara. V tem pomenu vidimo večkrat najbolj učene in razumne može tako preproste, da se nam otrokom podobni zdijo. Tako preprostost so imeli sv. apostelj Pavel, sv. Bernard, sv. Filip Neri in naš sv. oče Frančišek Asiški.

2.

Da je bil sv. Frančišek v pravem pomenu besede preprost, vsi brez razločka priznavajo in nam to spričujejo njegova pisma, njegovo sv. vodilo, njegove pesmi, kraj njegove obleke in sploh vse njegovo življenje. Da je bil pa on preprost v tistem pomenu, kaker smo zadnjo preprostost opisali, se bode morebiti komu čudno zdelo, češ, da je bil sv. Frančišek bolj pobožen kaker učen, bolj goreč kaker pa vzvišenega duha. Pa vendar je tako in ne drugače. Res da je včasil kaj tacega storil, da bi ga, po človeško misliti, sodili bolj za nespametnega in prenapetega kaker pa za preprostega človeka; pa on je to storil po Božjem navdihu. Nasproti pa je mnogo dogodkov v njegovem življenju, kateri nam ga kažejo v najvišji stopnji preprostega, ako jih tudi samo po človeško preišljujemo. Odpovedal se je vsemu

posvetnemu imetju in sicer tako odločno in velikodušno, da ga ni bilo v tem njemu enakega; v bog in brez vsakega premoženja je popravil tri cerkve, kar bi se tudi marisketeri bogat človek storiti ne upal; vstanovil je svoj red, kateri je v sveti cerkvi naj bolj razširjen; pregovoril je neštivilno posvetnih, da so zapustili premoženje, sladnosti življenja in nečimerne časti in objeli vboštvo, ponižnost in pokoro; govoril je tako prepričevalno, da je nase potegnil vboge in bogate, učene in neučene, ponižne in mogočne tega sveta; serčnost je imel toliko, da si je upal brez denarja na daljna popotovanja čez morje in mej nejeverne vojne čete; brez strahu in poln gorečnosti je stopil pred mogočnega saracenskega suljtana, odkritoserčno mu je govoril o Kristusovi veri, in ga vsaj toliko prepričal, da je to vero spoštoval; vsega se je človestvu žertvoval, brez počitka si je prizadeval svet zboljšati, mu podariti pravi mir ter ljudi prestrojiti v dobre kristjane, kar se mu je v mnogem posrečilo; ali niso to djanja, ki nam spričujejo, da je bil sv. Frančišek človek velikega duha? Sv. Janez Krizostom pravi, da je največe modroznanstvo imeti preprostost združeno z modrostjo, in ker je sv. Frančišek to oboje tako čudovito združeno imel, smemo reči, da je bil on največi modroznavec.

3.

Čednost preprostosti je vsakako težavna in zavoljo tega tudi redka čednost; ako hočeš imeti preprostost brata Junipera, ti mora biti to že prirojeno, ako pa hočeš biti tako preprost, kaker je bil sv. Frančišek, je, po človeško misliti, to skoraj nemogoče. Ker pa vender Jezus od nas zahteva, da bodimo preprosti, in on od nas ne zahteva, kar bi ž njegovo pomočjo storiti ne mogli, si moramo vender le prizadevati, da preprostost svetnikov, koliker nam je mogoče, posnemamo. Pred vsem bodimo preprosti v veri, tako da bomo svojo pamet popolnoma podvergli naukom sv. kato-

liške cerkve, ne da bi hoteli zapopasti vzvišene skrivnosti. Bodimo preprosti v pobožnosti in pobožnih vajah, da bomo hodili po tisti poti, katero nam kaže sv. evangelij in jo nas učijo učeniki duhovnega življenja in naši dobri bratje. Ne hodimo pri tem svoja lastna pota, da bi hoteli kaj nenavadnega in posebnega se lotiti, ker to bi ne bilo družega, kaker prevzetnost. Bodimo preprosti v občevanju z našimi brati in s tistimi osebami, s katerimi imamo kako opravilo; bodimo ž njimi odkritoserčni in ne sumljivi in potuhnjeni, ker Bog sovraži tiste, ki drugače govorijo, kaker pa v sercu mislijo, in tudi človeška družba take farizeje zaničuje, in jim ničesar ne zaupa. Z odkritoserčnostjo in poštenostjo pa si pridobimo vseh serca, tako da nam radi zaupajo in radi storijo, kar jim priporočamo in kar je v čast Božjo in v zveličanje njih neumerjočih duš.

Zgled.

Ko je bil sv. Frančišek v samostanu Montekazale, se je prigodilo, da so nekega dne prišli trije glasoviti roparji in so gvardijana prosili, naj bi jim jesti dal. Toda gvardijan ni hotel njih prošnje vslišati, mariveč jih je gerdo ozmerjal. „Vi roparji in neusmiljeni vbijavci“, je dejal, „vi niste samo s tem zadovoljni, da kradete, ampak hočete še to imeti, kar nam miloserčni dobrotniki miloščine dajo; niste vredni, da vas zemlja nosi, ker se ne zmenite ne za ljudi, ne za Boga, ki vas je vstvaril. Pojdite svoja pota in se tu nikar več ne prikažite“. In res so odešli akoravno polni nejevolje. Med tem pa se je sv. Frančišek vernil z vrečo polno kruha in steklenico vina, kar je bil ravno vbogajme sprosil. Gvardijan mu je povedal, kako je tiste tri tolovaje zapodil, pa sv. Frančišek ga je resno posvaril in mu očital, da je neusmiljeno ravnal, ker grešnike lažje pridobimo z dobroto, kaker pa z ojstrostjo, in da je Jezus Kristis učil, da ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolniki, in da je on prišel

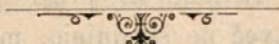
na svet iskat grešnike, ne pa pravičnih. „Ker si torej ravnal zoper ljubezen in sveti evangelij“, tako mu je dalje rekel, „ti pod sveto pokorščino zapovem, da vzemi to vrečo s kruhom in steklenico vina in pojdi hitro za tolovaji, dokler jih ne dojdeš, in ko do njih prideš, izroči jim v mojem imenu to dvoje. Potem pred njimi poklekni, spoznaj, da si neusmiljeno ž njimi ravnal, in prosi jih enako v mojem imenu, naj nikomer več ne škodujejo, mariveč naj se bojijo Boga in ga več ne žalijo. In če se bodo po tem ravnali, jim obljubim preskerbeti vsaki dan potrebno jed in pijačo. Ko boš vse tako storil, potem se ponižno semkaj verni“. Gvardijan je slušal in šel za tolovaji, sv. Frančišek pa je med tem časom goreče molil in Boga prosil, naj bi omehčal serca tolovajev, da se poboljšajo in spokorijo. Ko je gvardijan tolovaje došel, jim je izročil kruh in vino ter tudi vse drugo storil, kaker mu je bilo zapovedano. Tolovaji so svetnikovo miloščino radostno sprejeli in mej uživanjem so začeli premišljevati svoje hudobno življenje in vsmiljenje teh dobrih redovnikov, kar jih je tako genilo, da so se takoj k sv. Frančisku vernili in ga prosili, naj jim pove, kaj jim je storiti, da storjeno škodo povernejo in se tako zveličajo. Sv. Frančišek jih je ljubeznjivo sprejel, podučil in potolažil. Stopili so potem vsi trije v njegov red in so postali v resnici sveti redovniki.

P r a v i l o s v . F r a n č i š k a : „Prava preprostost osramoti vso modrost tega sveta“.

MOLITEV.

Spoznam, o Gospod, da ti s tvojo vsegavednostjo vidiš v dno mojega serca in veš, kaj se v njem godi. Če bi se mi tudi posrečilo, da bi ljudi prevaril, ker oni ne vidijo, kar se v sereu godi, vender pa tebe nigdar goljufati ne morem in sem zmirom le tak, kakeršen sem pred tvojimi očmi. Daj mi, prosim te, to milost, da se bom vedno tvoje vsega-

pričujočnosti spominjal in tebe, pravičnega sodnika, zmirom pred očmi imel, da bom s preprostim srcem tebi služil vse dni. Ne dopusti, o Gospod, da bi se hinavščina lotila mojega serca, mariveč dodeli, da bodem vse svoje življenje s čistim in preprostim srcem ljubil tebe in bližnjega, ter si tako zagotovil večno plačilo v nebesih.

Življenje bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.

P. A. M.

VII. Poglavje.

Kako je bl. Krescencija v vsakem človeku Kristusa ljubila.

Iz polnosti ljubezni božje, ki je gorela v sercu bl. Krescencije, se je morala razliti mogočna reka ljubezni do bližnjega.

Duh božji jo je vedno priganjal, vaditi se v tej čednosti v najpopolniji meri; kaker je sama priznala, je vedno slišala v svojem sercu glas: „Ljubi bližnjega, kaker sama sebe“. To pa je bila prava čeznatorna, v resnici kerščanska ljubezen, kateri je Kristus vir in cilj, mera in vodilo. Res je imela ona prav sočutno in ljubezni polno serce; pa s tem srcem je ona stopila v službo Kristusovo ter ga sè studentem večne, najčistejše ljubezni tako tesno sklenila, da je bila natorna moč od ljubezni vsa prevzeta, poveličana in vravnana po oni ljubezni, ki izvira iz večnosti in se vrača v večnost.

Gnjusoba se ji je zdela sama natorna ljubezen; rekla je, da se taka zgolj natorna ljubezen za Bogu posvečeno osebo ne spodobi ter je to neko malikovanje. Za to je pogosto govorila in sicer prav ostro zoper kugo posebnih prijaznosti in prijateljstev, ki so kriva mnogo hudega v redovnih hišah. Ker izvira taka ljubezen iz natornega nagnenja, ima tudi le natorne namene. Kedor taka prijateljstva ljubi, tako je svarila, ne more dobiti notranjega miru in torej ne doseči popolnosti; da, njegova duša je v zelo nevarnem stanu. Zraven tega se drugi nad tem lahko spotikajo, polagoma se splošna ljubezen in mir skali, pokorščina vniči, pobožnost zaduši, cel samostan se lahko pokonča.

V luči vere in ljubezni je ona v vsakem človeku videla podobno božjo, ki zasluži spoštovanje in ljubezen, spoznala lastnino Jezusa Kristusa, odkupljeno s predrago ceno njegove kervi, spoznala živi ud Zveličarjev ali vsaj poklic postati in vekomaj ostati ud Kristusov. V vsakem, tudi najrevnejšem človeku je videla Kristusa kralja, ki za se tirja ljubezen ter jo z večno ljubeznijo povračuje.

Ker je bil tako Kristus vir, predmet in cilj njene ljubezni, lahko spoznamo, da s to ljubeznijo ni iskala sama sebe, da se je njena ljubezen navadnim ljudem, „ki le to iščejo, kar je njihovega, ne pa, kar je Kristusovega“, zdela pretirana in nespametna. Lastno ji je bilo darovati svoje reči, sama sebi pritergovati, da je mogla drugim deliti, tako, da je neka priča rekla: „Zdelo se je, da ona ni za se, temuč za bližnjega rojena“. Za to svojo ljubezen ni pričakovala, še menj pa tirjala kako hvalo ali dobroto od ljudi, temuč čast in ljubezen Kristusovo, na katero je bila vsa njena ljubezen obrnjena.

Da, ako je za dobro le hudo žela, za ljubezen nehvaležnost in zaničevanje, je mislila, da je imela dvojni dobiček od tega in tudi drugi so opazili, da je bila takrat posebno vesela. Dvojni dobiček pa je to imenovala zaradi tega, ker se je pri takih priložnostih mogla vaditi v delavni in poterpežljivi ljubezni. Vsacega pa, ki ji je dal priložnost v tej čednosti se vaditi, je imenovala dobrotnika, kateremu je veliko hvalo dolžna.

Njena ljubezen je objemala vse stvari, vse ljudi. Kaker je bila njena vera katoliška, tako je bila tudi njena ljubezen, kakeršna je ljubezen „očeta v nebesih, ki pusti svoje sonce sijati na dobre in hudobne, in deževati na pravične in krivične“. Njeno serce se je veselilo z veselimi, žalovalo sè žalostnimi, terpelo s terpečimi in bojevalo se, kjer je bila nevarnost in stiska. Njen duh se je topil v veselju z udi zmagoslavne cerkve in v nepopisljivem sočuju terpel s terpečo cerkvijo, z ubogimi dušami v vicah.

Tako mišljenje more vlti duši le sv. Duh, duh ljubezni; to je pravo kerščanstvo, ki spolunje besede sv. asposteljna Pavla: „Ako eden ud terpi, terpe ž njim vsi udje, ako je en ud poveličan, se vesele vsi udje; vi ste pa telo Kristusovo in udje od uda“. 1. Ker. 12, 26, 27.

V tej splošni ljubezni se je pa deržala reda, kaker ga je Bog določil.

Njena ljubezen se je pred vsem raztezala na dušno zveličanje ljudi in zaradi tega je najbolj molila za tiste, katerih zveličanje je bilo v nevarnosti. Rekla je: „Redovna oseba ne sme le na lastno zveličanje misliti, temuč v sv. hrepenenju mora z gorečo molitvijo in sè spokornim življenjem koliker mogoče delati za rešitev grešnikov, krivovercev in nevernikov. Se vsemi skušanimi je imela materinsko sočutje; tolažila jih je čeravno je bila sama od terpljenja vsa poterta.

Večkrat je prosila: „O Bog! tolaži mojega bližnjega po tvoji sveti volji, mene pa zato pusti brez tolažbe. Ako se le mojemu bližnjemu dobro godi, potem naj se meni godi, kaker hoče; jaz sem tvoja sužnja in delo tvojih rok“. Imela je pa prav poseben dar žalostne tolažiti in pripoveduje se, da ni nihče v žalosti zastoj pri nji pomoči iskal; vsaki je šel potolažen od nje.

Kako je njena ljubezen skerbela za grešnike, nam pričajo obilne solze, ketere je za nje pretakala, omedlevice, v ketere je tolikokrat padla od žalosti zaradi greha, goreče molitve, ostrá spokorna dela, posti in bičanja.

Bog sam ji je včasih razodel in pokazal kakega človeka v veliki nevarnosti, da bi ona zanj molila. Sestra Gabrijela pripoveduje, da je le Krescencija včasih v zraku slišala kak glas na pomoč hudo stiskanim. P. Ot pripoveduje, da je enkrat kar nagloma vstala od molitve in sestre prosila, naj ž njo molijo za enega vmirajočega, keterega je z imenom povedala.

Silno jo je bolelo serce, ko je pomislila, koliko ljudi živi v stanu smertnega greha. Za vsacega bi bila rada vmerla, ke bi mu bila mogla sè svojo telesno smertjo pridobiti dušno življenje. Nasproti pa je bilo veliko njene veselje, ako je slišala o spreobrnjenju kacega grešnika. Ob velikih praznikih, ko verni kristjani bolj obilno prejemajo svete zakramente, je ona mnogo molila za vse spovedance in bila zelo vesela, ker je vedela, da bo marisketeri grešnik zopet postal otrok božji. Veliko je bilo tudi njeno veselje, ako so sv. oče dovolili sv. leto ali kak drugi nenavadni odpustek. Sv. leto je imenovala „iznajdbo ljubezni, s katero se grešniki zopet pripeljejo na pot pokore“. Tedaj je opominjala sestre: „Molite, ljube sestre, molite; zakaj zdaj je čas milosti za ta svet in veselja za nebesa; neštevilne duše se s tem od greha h pokori obernejo“. Po naravi je bila skromna in boječa; ali, ko je šlo za spreobrnjenje kake duše, ni poznala nobenega strahu pred ljudmi. Odločno in z nepremagljivo močjo je tudi imenitne

osebe opominjala k pokori. Ker ji je duh božji včasih tudi skrivnosti vesti razodel, je ona z resnimi in ljubeznjivimi besedami mečila terda serca. Ko je enkrat enemu grešniku prigovarjala, naj se poboljša, je predenj pokleknila in s tako gorečimi besedami ga opominjala, da se ni mogel več vstavljati. Včasih je bil zadosti en pogled, da je ž njim pretresla grešno dušo in h kesanju jo nagnila.

Tako je z molitvijo in prigovarjanjem neštevilno duš spreobrnila. Ta gorečnost bl. Krescencije za rešitev duš je bila kmalu daleč na okrog znana in ako so bila vsa sredstva za spreobrnjenje kakega terdovratnega grešnika brez uspeha, so se ljudje obrnili do Krescencije. Neki prav spriden človek se je celo na smertni postelji branil prejeti sv. zakramente. Pisali so to bl. Krescenciji, in ona je s toliko gorečnostjo vse poskusila za rešitev te duše, da se je grešnik resnično spokoril in so se vsi njegovi znanci spodbujali nad njegovo gorečnostjo in spokornostjo.

Najbolj pa se je njena ljubezen razodevala v samostanu, kjer je živela. Mati ne more svojih otrok bolj ljubiti, več potepjenja ž njimi imeti, kaker je ljubila bl. Krescencija svoje sestre. Vsega se je ogibala, kar bi bilo moglo katero kaj žaliti; vsako dovoljeno željo jim je hotela spolniti. V vseh štiridesetih letih, katera je v samostanu preživela, ni bilo slišati nepoterpežljive ali terde besede iz njenih ust; nikedar ni spregovorila niti o najbolj znani slabosti svojih sester; vedno je branila njih čast in dobro ime.

Ako so drugi govorili o slabostih in napakah bližnjega, je ona rekla: „To so majhine slabosti, moje so veliko večje“. Vse je na dobro stran razlagala. „Jaz,“ je rekla, „bi bila v enakih okoliščinah še tisočkrat hujše grešila“. Od vsakega človeka je vedela kaj dobrega povedati, njegove čednosti naštet; za njegove slabosti se ni zmenila.

Ako je videla vbožca, je rekla, da je ta veliko bolj vdan in potepnejšiv v pomanjkanju, kaker bi bila ona. Ako je videla kako nečimerno in mehkužno oblečeno osebo, je mislila, da ta tudi v mehki obleki bolj kroti svoje telo, kaker ona. Tako je učila tudi sestre.

Rekla je: „Me moramo delati, kaker bečelice, ki povsod izsesavajo med, mej tem ko pajki le strup iščejo. Kaker bečelice moramo na bližnjem iskati med čednosti in lepih zgledov“.

Vedno je rada vsem postregla, vsem stovala po njih volji.

Besede: „Jaz sem dekla Gospodova v hiši Gospodovi“ ni imela le na jeziku, temuč jih je tudi izpolnjevala. Dolžna o se je štela za se najslabše in najtežavniše izbirati in v vseh dušnih in telesnih stiskah pomagati. Imenovali so jo „splošno pomočnico“.

Vso ljubezen je obračala na slabotne in bolnike. Toliko sočutje je imela ž njimi, da ni mogla zadržati solz in bi bila rada sama vse na mestu njih terpela. Kaker mati je noč in dan rada stregla bolnikom, opravljala najnižja in najtežavniša dela; junaško se je zatajevala pri zelo ostudnih boleznih in ranah, ketere ni samo izpirala in povijala, temuč celo lizala in tako je enkrat Ano Net precej ozdravila. Na vso moč pa je skerbela za dušno zdravje bolnikov, katerih do zadnjega dihlikeja ni zapustila. Krona vseh vaj v ljubezni do bližnjega je poterpljenje z njih slabostmi, posebno pa ljubezen do sovražnikov. Veliko Gospodovo zapoved: „Ljubite svoje sovražnike, dobro storite njim, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo“ je z besedo in zgledom tako priporočala, da se je splošno govorilo: „Kolikerk gerje kedo s Krescencijo ravna, toliko rajši ga ima“. Svoje sovražnike in preganjavce je imenovala največe dobrotnike ter rekla: „Vedite, da so naši sovražniki naši največi dobrotniki, zakaj oni pazijo na naše napake in nas opominjajo, da jih spoznajmo in da se poboljšajmo.“

Povedali smo vže, kako je skerbela za vboge. Ime „mati vbogih“, katero so ji dali vbožci, pove več ko mnogo besed. V sedemnajstih letih je kot vratarica in pozneje kot prednjica na vso moč stregla vbogim, rekla je: „Jaz se držim le božje besede; saj je Jezus sam rekel: „Lačen sem bil in vi ste mi dali jesti“. Pri vbogih ni delala nobene razlike, naj je bil kedo katoličan ali luteran, vsakega je postregla. „Vsaki je moj bližnji,“ je rekla, „ljubezen nobenega ne izvzame“.

Pri tako junaški ljubezni do bližnjega so pač verjetna poročila, da se ji je včasih Kristus sam ali kateri svetnik v podobi vbožca prikazal in iz njenih rok prejel dar. P. Ot in sestra Gabrijela pripovedujeta sledečo dogodbo. V hudi zimi je prišel nekega dne neki star vbožec pred samostanska vrata in prosil Krescencijo za kake stare črevlje. Polna sočutja je preiskala ves samostan, da bi kje kake črevlje dobila. Ko je s praznimi rokami prišla k prednjici, jo je kleče prosila, naj ji dovoli, da se sama sezuje in svoje črevlje vbožcu daruje. Po dolgi prošnji ji prednjica to dovoli in Krescencija nese vsa vesela svoje črevlje vbožcu. Ta pa precej

na to zginе in na tleh pusti kervave sledi svojih nog. Tako se je zvedelo, komu je Krescencija svoje črevlje darovala.

Sklepamo to poglavje z lepo hvalo, katero je dala neka priča sv. služabnici božji: „Nihče ni ž njo občeval, da bi mu ne bila razsvitljenja, tolažbe in pomoči darovala“.

Resnica je: „Kedor ne ljubi svojega brata, keterega vidi, kako more ljubiti Boga, keterega ne vidi; gotovo je tudi, da bo ob uri sodbe vsaki kristjan moral dati račun, kako je dajal davek ljubezni svojemu Zveličarju po rokah svojega bližnjega. Zato, o kristjan, oziraj se na svojega Zveličarja in sodnika; poslušaj njegove besede, da je vse, kar si storil ali ne, toliko, kaker bi bil njemu storil ali njemu odrekel; vprašaj se, kako si spolnjeval besede: „Ne sodite, in ne boste sojeni; ne pogublajte, in ne boste pogubljeni; odpuščajte, in vam bo odpuščeno; dajte, in se vam bo dalo“.

Predragim bratom in sestram v pozdrav!

Mi smo popotniki, ki potujemo proti neizrečeno lepi deželi, v kateri so nam pripravljena prekrasna stanovanja; ali pot, ki derži v to blaženo deželo, je sterma in ozka, ter porastena z mnogim ternjem, in le malo jih je, ki po njej hodijo. Kralj te dežele, sama lepota in dobrota, pa vender hoče, da se v njej prazni prostori napolnijo s prebivavci, ketere hoče neskončno osrečiti. Da bi pa mi bolj gotovo dospeli v ta presrečni kraj, in da bi lažje premagali ovire na tem na videz težavnem potovanju, k temu nam je pripravila njegova vladarska previdnost razne pomočke, ki se jih naj poslužimo.

Predragi bratje in sestre, tretjeredniki! Tudi naš red je tak pripomoček, ki nam naj pomaga srečno doseči naš cilj.

Torej le pogumno naprej! da si bodo upali tudi še drugi za nami, ko bodo videli, da mi ne omagujemo; več ko nas bo, lažje bo šlo. Tukaj ni misliti na težave potovanja, ker se ne dajo primerjati časti, ki se bo nad nami razodela, ako svoj tek dobro dokončamo. V tisti presrečni deželi ne tečejo več solze, tam ni več smerti in nobene težave; zakaj poprejšnje je vse minilo. Vživa se samo veselje, prepevajo se čudovite pesmi, enoglasno hvalijo vsi sveti in angelji Boga: „Velika in čudovita so dela tvoja. Gospod Bog vsemogočni; pravična in resnična so pota tvoja, naš kralj; ker sam ti si svet!“

Pradrugi mi bratje in sestre, nič Vas ne poznam; pa kako bi tudi, saj se nismo nič spoznavali! Ali če Bog da, si bomo pa zanaprej bolj v roke segli, in si marsikaj po tem našem ljubem Cvetju povedali. Večkrat si bomo dali tudi iz našega reda, kot tretjega duhovnega verta sv. Frančiška, kaj lepega na ogled, da se bomo tako izurili prav spretno ga obdelovati, da bomo pa tudi marsikatero cvetlico, ki še zunaj raste, mogli v naš vert presaditi.

Prav iz serca želim, da bi bilo veliko mojih verstnikov, mladeničev in mož, tretjerednikov; da bi bil tako tretji red res močna vojska, ki se bojuje za sveto obljubljeni deželo, v katero nam Bog kedaj vsem skupaj priti daj.

Tam bomo si roke podali,
Veselo se pozdravili,
Na večno tamkaj skup ostali,
Boga hvalili in slávilí.

Valentin Zavodnik,
tretjerednik.

Slovensko vseučilišče.

Višje šole, kjer se mladeniči, ki so dobro zveršili gimnazijo, na dalje uče za svoj prihodnji stan, se imenujejo dandanašnji, po latinsko „universitates“, po naše pa skrajšano „univérze“, ali sè slovensko besedo „vseučilišča“. Poslednje ime jim je dano menda zato, ker bi se v teh šolah imela učiti vsa znanstva in vse, kar je v katerem znanstvu dognanega do današnjega dne.

Te šole so razdeljene navadno v štiri dele ali tako imenovane fakultéte. Perva fakulteta se imenuje bogoslovska, tam se uče mladeniči, ki hočejo biti duhovniki. Druga je pravniška, kjer se uče pravice in postav, tisti, ki hočejo biti sodniki, advokati ali državni služabniki. Tretja fakulteta se imenuje modroslovska; pa na nji se ne uči samo modroslovje, temuč tudi mnoga druga različna znanstva, ki jih potrebujejo profesorji in učenjaki. Četerta naposled je medicinska fakulteta, kjer se uče tisti, ki hočejo biti zdravniki.

Vže iz tega je očitno, da mora biti na takih šolah mnogo jako učenih mož, da morejo vsega tega učiti vže odraslo mladino,

ki se je prej šolala vže naj menj 12 let. Tudi morajo biti preskerbljene take šole z obilnimi učnimi pripomočki, bogatimi knjižnicami, muzeji, laboratoriji ali delavnicami itd. Da se morejo take šole vstanoviti in vzdržavati, to stane silno veliko denarja, in se torej ni čuditi, ako so primeroma redke.

V Avstriji, če ne štejemo Oggerskega, jih je le osem, in sicer petero nemških, v Pragi, na Dunaju, v Gradcu, v Innsbrucku, in v Černovcu, dve poljski, v Krakovu in v Levóvu, in ena češka, v Pragi.

Naši slovenski mladeniči, ki iščejo vseučiliške izobrazbe, hodijo navadno na Dunaj ali v Gradec. Tam nahajajo seveda mnogo učenih profesorjev in tudi obilo učnih sredstev; ako so nadarjeni in pridni, se morejo naučiti vsega potrebnega za vstop v izvoljeni stan in poverhu še mnogo lepega in koristnega, seveda vse v nemškem jeziku. Sicer jim ta jezik ne dela več nobenih težav; saj so se ga morali prej dobro naučiti na gimnazijskih šolah. Ali vender jih čaka mnogo težav, sitnosti in nevarnosti v daljnih, tujih mestih. Nemški tovariši jih več ali menj po strani gledajo, morebiti celo tudi nemški profesorji semtertja. In zgledi, ki jih vidijo tam, v mnogih rečeh niso dobri.

Nemški študentje žive na vseučiliščih večinoma jako razuzdano. Na učenje mislijo malo; molijo še menj. Bog jim je pijani Bakh, mati božja pa nesramna Venera. Namestu „uma svitle meče“ se vadijo sukati stare sablje eden proti drugemu v svoji opični posnemavosti. Mislijo namreč, da so vže veliki gospodje ali celo oficirji, ki se morajo proti vsem cerkvenim in državnim postavam v dvoboju maščevati nad tistim, ki jih je hote ali nehote razžalil, tako da je razžaljenec prisiljen tudi še vstreliti ali zabosti se dati človeku, ki ga je razžalil. To je seveda taka pamet, da bi se ji tudi osli in mezgi rigali, ke bi izvedeli za njo; alj mladi modroslovci, pravniki in medicinci na nemških vseučiliščih imajo to za modro, pravo in zdravo, ker je tako seveda viteško, imenitno in gosposko.

Da bi se pametni slovenski mladeniči lahko navzeli takih neumnosti, ne mislimo; vender pa zanje slabi zgledi niso sploh nič menj nevarni ko za druge.

Pa tam imajo ne le slabih zgledov obilo in preobilo; tudi slabih katoliški veri nasprotuih naukov se ne manjka.

Na vseučiliščih velja namreč tako imenovana sloboda nauka in učenja. Profesorji uče, kar hočejo, in mladina se tudi uči, kar

se hoče in koliker se hoče. Profesorji pa so neketeri protestantje, neketeri judje, neketeri naravnost brezverci in bogotajci. Kaj se navadi mladina od takih mož, to vidimo zdaj povsod, po vsi ljubi nekedar katoliški Avstriji, vidimo in skušamo bridko tudi v naši slovenski domovini.

Od kod je prišlo k nam brezverstvo, od kod divje ščuvanje zoper katoliško cerkev in duhovščino, od kod peklenko sovraštvo slovenskih ljudi zoper slovensko ljudstvo, če ne z nemških vseučilišč? Seveda podpihujeje zdaj požar še neki drugi precej očitni mehovi; ali kar gotovo je, da se imamo za domačo gospodo, ki osira slovensko ljudstvo, tako rekoč, pred celim svetom, kaker ga še nigdar ni unanji sovražnik, zahvaliti v prvi versti vender le pohujšljivim naukom in zgledom na nemških brezverskih vseučiliščih.

Kaj ti je storiti, ljubo ljudstvo slovensko, zaničevano, izdajano, sovraženo od svojih sinov? V resnici, edino pri Bogu je še pomoč! Zahtevaj kaker en sam mož svoje vseučilišče od deržave; ali ti ga bo dala, ko te tvoji zagovorniki opisujejo ko neumo ne le denes in jutri, temuč tudi še za sto prihodnjih let? Kaj bo bebceem vseučilišče?!

Pa recimo vender, da se nam vstreže, da se nam v resnici privoli, kar nam gre, vseučilišče, slovensko seveda, primeroma dosti manjše od graškega ali celo dunajskega, le tako nekako za veliko silo, vender sicer podobno drugim sedanjim avstrijskim in nemškim vseučiliščem se vsemi njih pravicami in slobodami. Prijatelji, pomislimo, ali ne pridemo ž njim z dežja pod kap?

Ako se bo v Ljubljani učilo v slovenskem jeziku, kaker se uči zdaj na Dunaju, v Gradcu in drugod v nemškem, v Pragi v češkem, v Zagrebu v hervaškem, ali ne bo potem za nas poslednje hujše od prvega?

Nemškemu ljudstvu ne manjka nemških vseučilišč in vender zbirajo katoliški Nemci, da bi si ustanovili novo vseučilišče v Solnem gradu, ker jim nemška deržavna vseučilišča prav tako škodo delajo kaker nam. Kaj bo torej nam pomagamo, ako dobimo slovensko deržavno vseučilišče, ki bo nam to, kar je dunajsko ali graško katoliškim Nemcem? Kaj nam bo pomagano, ako bomo imeli smerdljivo gnjezdo brezverstva in spridenosti doma, da ne bo treba po tako blago na tuje? Ali ne bo škoda ie tolikanj večja, ali nam ne bo strup potem le tolikanj hitriše, tolikanj grozovitiše razjedal telesa?

Na naših gimnazijah ima slovenščina vsaj semtertja nekaj

pravice; kako, da so prisiljeni vendar le naši škofje misliti na svoje zavode? Ker vidijo in vejo, da nas slovenščina sama še ne more zavarovati proti nemškemu brezverstvu in bogotajstvu, nemški pokvarjenosti in surovosti.

Če se je to vže več ali menj zagrizlo celo v naše državne srednje šole, kaj bo še le na vseučilišču! Ali bomo mogli takemu slovenskemu državnemu vseučilišču v Ljubljani nasproti postaviti slovensko katoliško vseučilišče tam kje na Verhnikih?

Nemških katoličanov je mnogo več v Avstriji in so pač tudi menda premožniši od nas, in vendar katoliškega vseučilišča v Solnem gradu še niso postavili.

Kaj torej? Ali naj popustimo vse upanje?

To bi bila naša gotova poguba.

Ne! dokler živimo, upanja ne popustimo in ne odnehajmo s pravično zahtevo: Deržava nam daj slovensko katoliško vseučilišče!

Tako vseučilišče so brez dvojbe zahtevali verli slovenski kmetje 21. listopada t. l. na shodu v Makolah; tako vseučilišče so zahtevali pravi Slovenci tudi povsod drugod in naj ga ne nehajo zahtevati, dokler ga ne dobimo. Deržavno mora biti, ker Slovenec ni dolžan za druge plačevati in svojega ne imeti; katoliško mora biti, ker smo Slovenci katoličani, ne judje, ne luteranci, na brezverci in bogotajci. Če naši liberaljci za tako ne marajo, naj si drugačno sami iščejo, koder vejo in znajo, slovensko ljudstvo ne more in ne sme z njimi, če noče vničiti samo sebe.

Govorimo torej jasno in odločno: Mi zahtevamo slovensko katoliško vseučilišče, in povdarjamo zlasti katoliško. Katoliško mora biti skozi in skozi; v prisegi, ki se naj zahteva od vsakega profesorja, ki bo imel na tem vseučilišču nastopiti, mora biti to brez izjeme zagotovljeno.

Glede jezika zahtevamo: Slovenščina imej na njem prvo in častno mesto; vendar naj bodo odperta vrata tudi hervaščini in nemščini in celo italijanščini ne bodi izključena, ker je v naših razmerah potrebno, da se tem jezikom višje izotraženi Slovenci, kar le mogoče, popolnoma privadijo.

To, dragi bratje tretjeredniki, morate zahtevati tudi vi, kjer in kaker koli imate priliko razodeti svoje prepričanje. O, da bi vas bilo po Slovenskem kaker listja in trave in bi mogli povzdigniti vsi svoj glas in zahtevati brez nehanja: Deržava nam daj slovenske katoliške ljudske šole s katoliškimi ljudskimi uč-

telji, slovenske katoliške gimnazije in druge srednje šole, slovensko katoliško vseučilišče! In to naj se ustanovi, kakor so ustanovljena stara, nekedar katoliška vseučilišča v Pragi, na Dunaju itd., kakor je ustanovljeno tudi novo katoliško vseučilišče v Frajburgu v Švici, ne le z državnim, temuč tudi s cerkvenim, papeškim ustanovnim pismom.

Tretji red sv. Frančiška na slovenskih srednjih in višjih učiliščih.

Z velikim veseljem vidimo, da se dandanašnji za svetega Frančiška, za njegovo življenje in njegove ustanove nekako čudovito vnamajo ne le pobožni katoličani preprostega stanu, temuč tudi posvetni ljudje raznih ver, visoka gospoda, sloveči vmetalniki, imenitni pisatelji in učenjaki zgodovinarji celo na vseučiliščih.

Francoz Paul Sabatier, menda kaljvinec po veri, je izdal poslednja leta lepo versto spisov o sv. Frančišku in jih napoveduje še. *) In on ni edini francoski posvetni pisavec, ki ljubi Frančiška in njegova dela; vemo še za druge, če tudi, gotovo, ne za vse.

In kako lepo znajo pisati ti ljudje o našem svetem očetu, o njegovih prvih tovariših, o delavnosti in vseh našega reda!

„Nastop svetega Frančiška Asiškega“ — pravi Arvéde Barine v prodgovoru svoje knjige „*Saint François d'Assise et la légende des trois compagnons*“ — „to je morebiti najčudovitiši dogodek zgodovine katoliške cerkve v srednjem veku. Nihče, ne pred njim ne za njim, se ni tolikanj približal vzoru prvotnega kerščanstva. Če je kaj na svetu, kar bi nas spominjalo vzvišenosti in preproščine srečnih ur, ko sta Janez in Peter šla za svojim

*) Spomina vredno je, kako lepo piše v eni svojih poslednjih objav „*Regula antiqua Fratrum et Sororum de Paenitentia seu Tertii Ordinis Sancti Francisci*“ (Paris, Fischbacher, 1891) — o frančiškanskem samostanu v mestecu „Capestrano“ v Abrucih, kolik vžitek mu je bilo „priti gori v sončni samostan in noter najti frančiškane žareče od dobrote in veselja... delati v knjižnici polni zraka in svetlobe in najti vse, kar človek išče. En dan, kakor ta, je zadosti, da pozabimo mnogo drugih, ko nam ni tako sjalo sonce. Očitno je, da, ke bi imeli vsi gvardijani po samostanih serce tako gorko, kakor prečastiti P. Enrico da Pescocostanza, znanstvena romanja bi postala menj zaslužljiva“.

učenikom po bregovih genezaretskega jezera, — je to iskrenost in veselje, s katerim so prvi manjši bratje v družbi svetega Frančiška obhajali svojo skrivnostno poroko sè svetim vboštvom.“

„Mi smo skušali“ — pravi potem v vvodu — „za mnogimi drugimi popisati njegovo življenje in njegova dela. Zgodba je znana, ali tako lepa, da se je človek nigdar ne naveliča“.

In v predgovoru nadaljuje: „Poskusil sem postaviti to veliko podobo v svoj zgodovinski okvir ter zvesto naslikati moža božjega; ali kaker je veliko moje občudovanje in skoraj bi si upal reči moja pobožnost do tega človeka brez primere, vender ne more nič nadomestiti prvotnega spričevanja njegovih verstnikov, če hočemo umeti mogočni vpliv, ki ga je imel. In sreča je, da imamo o svetem Frančišku tako neprecenljivo sporočilo. Pisano je latinski in se imenuje „legenda trium sociorum — legenda treh tovarišev“. —

To zdaj tako slovečo legendo so spisali 20 let po smerti svetnikovi brat Leon, brat Rufin in brat Angelj, ki so bili izmed prvih njegovih učencev; doveršili so jo v malem samostanu Grečo v rijetski dolini 11. avgusta 1246. Sabatier imenuje to legendo najlepši spominik frančiškanski in sodi, da je sploh eden izmed najpriserčniših spisov srednjega veka. Barine pa pravi, da je, dasiravno brez pisateljske vmetalnosti, vender pravo mojstersko delo, kateremu je skušal v svoji francoski prestavi, koliker je mogel, ohraniti odkritoserčnost in ljubeznivo okornost preprostih bratov, ki so spisali ta dragoceni spominik.

Kaj ne, dragi bravci, zdaj ste tudi Vi malo radovedni in bi radi dobili to tolikanj pohvaljeno legendo treh tovarišev. Prav! Kmalu vam jo bomo začeli podajati v našo ljubo slovenščino predstavljeno. Za zdaj pa Vam posnamemo le neketere odstavke iz Barinovega življenja sv. Frančiška, da se sami prepričate, kako visoko stavijo tega svetnika tudi posvetni pisatelji. Radi bi namreč tudi mi vas vse, zlasti pa našo slovensko mladino na srednjih in višjih učiliščih nekoliko bolj ogreli za ljubeznivega moža, ki ga tolikanj hvalijo in ljubijo celo nekatoliški učenjaki.

Da, ljubezniv, v resnici simpatičen človek, kaker govorijo učeni ljudje, je bil sv. Frančišek od zgodnje mladosti dokonca svojega nedolzege življenja.

Vže ko mladeniča je ljubilo Bernardonovega Franceta vse asiško mesto. Bogatega tergovca sin — je bil vender videti višjega stanu. Prvi mej svojimi verstniki, ki ga je bilo slišati v veselju

družbi po asiških ulicah noč in dan, vender ni nikoli poređen bil ali razuzdan, temuč vedno lepega, elegantnega vedenja; nigdar ni storil nič neotesanega, nigdar ne spregovoril surove besede.

Študiralo se tedaj v Asizu ni mnogo. Vender je imel France polno glavico lepih verzov provansalskih pesnikov (trubadurjev) ali se jih je naučil od svoje matere, ki je bila po sporočilu plemenitega francoskega rodu, ali jih je slišal od potujočih provansalskih pevcev pri očitnih veselicah in slovesnostih; mogoče, da mu jih je tudi oče pisane prinesel s Francoskega, kamer je ko tergovec pogostoma hodil se svojim suknenim blagom.

France je bil torej vesel pevec — in po verhu pesnik, vender poslednje bolj z dejanjem ko z resničnim skladanjem pesmi in pisanjem. Za lepoto, zlasti lepoto narave je imel ko pravi pesnik oko in čut, kaker morebiti nihče drugi v vsem srednjem veku. Provansalska poezija in pa lepa narava sončne Umbrije, to ste bile torej njegovi dve veliki učiteljici. —

Politični dogodki so doveršili njegovo odgojo. Šestnajst let je imel in morebiti kaj mescev po verhu, ko so se Asiščani otresli jarma nemškega cesarja in je Umbrija štela za eno slobodno mesto več. Prav verjetno je, da se je tudi Bernardonov France vdeležil bojev za oproščenje svoje domovine. Saj je imel vedno v glavi naključja in primere, viteška dela, zmage in slavo. Tudi oblačil se je kaker kakov vitez ali velik gospod. Prijatelji očetovi so majali z glavami nad tako zapravljujivostjo, ali ljudstvo v asiškem mestu je bilo veselo, ko je videlo lepega mladeniča tako bogato opravljenega; prizanašalo je kneževskemu njegovemu nastopanju, kaker v neki slutnji tega, kar je inelo priti v kratkem času.

Nekaj posebnega je bilo namreč v tem mladeniču, kar je sè vso silo vnemalo serca zanj, in to mu je ostalo celo življenje. Vsi, ki so ga poznali, bodisi mladega, bodisi ostarelega, ali ko pervaka mladine v Asizu, ali ko vbozega spokornega redovnika, vsi so terdili vedno: „On je bil tako ljubezljiv“.

Prav ta njegova ljubeznjivost je bila gotovo tudi, ki mu je pridobila učencev in bratov, ko je zapustil vse posvetno bogastvo, vso posvetno čast in slavo, ter mislil le še na najvišjo kerščansko popolnost. Zato so živeli z njim prvi bratje pri siromaški porcijunculji v najostrejšem vboštvu, in se vender čutili srečne, kaker noter tam od Kristusovih časov pač nihče več na svetu.

Idila porcijunkuljska je v resnici, izmej najizbraniših strani v zgodovini človeštva. Vboštvo je izpolnilo obljube v njega imenu dane. Prineslo je sebo varnost in brezskerbno veselje. V popolnem miru so preprosti bratje občevali sè svojim Bogom. Le srečni obrazi so bili videti pri porcijunkulji ; le radostno govorjenje se je tankaj slišalo. V največem pomanjkanju so hvalili Boga, ki jih je izbral, da bi bili svetu zgled neskaljene sreče in zadovoljnosti. Veliki vir te sreče nadčloveške je bila priserčna pobožnost bratov, ki jo je zgled sv. Frančiška povzdignil visoko nad navadne meje človeških moči. Vera Frančiškova je bila kaker vertinec, ki je potezal duše sebo. Frančišek je ljubil svojega Boga z viteško ljubeznijo, ki je napolnjevala z junaštvom najnavadnije ljudi. In tako je preobrazil svet in rešil cerkev očitnega propadanja. —

Glas, da je v Asizu svetnik božji, se je kmalu razširil po deželi ; iz mest in vasi so se zgrinjale množice, da bi ga videle. Na tisoče moških, ženskih in otrok ga je povsod sprejemalo in spremljalo ; vse mu je šlo naproti sè zelenimi vejami v rokah. Zvonovi so zvonili, množice so pele vesele pesmi. Ljudstvo je pozabilo za nekaj ur svoje britkosti in mislilo le, kako si zagotovi prostor, cd koder bo slišalo, kar bo povedal mož božji. In on je govoril, pričujoči pa so čutili nad svojimi glavami kaker pihanje Duha.

„Njegova obleka je bila vmazana in raztergana“ — pravi priča, ki je to sama videla — „njegova oseba je bila siromaška, njegovo obličje blede, — ali njegovim besedam je dajal Bog nezaslišano moč“.

On je pridigal konec sovraštvu, in mesta so narejala mir, neprijатели so se spravljali. Plemenitaši so se skesali, ko so slišali njegove goreče besede, ter se odpovedali svoji kervoločnosti. V velikih množicah se poslušavci poklekovali pred sv. Frančiška, da bi jih sprejel mej svoje otroke. Ali on jih je moral odganjati ; število manjših bratov je prihajalo že smešno.

Nekega dne je pridigal v Kanari, dve milji od Asiza ; vsa vas se mu je vergla k nogam jokajoč, moški in ženske, mlado in staro, vse je hotelo vstopiti v red.

Sveti Frančišek jim obljubi, da že najde kako reč, ki bo zanje. — In našel jo je. Ta reč je bila t r e t j i r e d — eden velikih dogodkov srednjega veka. —

Mladi slovenski prijатели, ki študirate zgodovino na gimna-

zijah, morebiti celo na vseučiliščih — ali ste že kedaj slišali kaj takega? Tretji red sv. Frančiška — eden velikih dogodkov srednjega veka! — Kedo pravi to? Kak vbogi frančiškan? ali kak imenitniši duhovnik? kak škof? morebiti celo sam papež?

Ne! — To pravi Arvéde Barine, moderen francoski pisatelj, posveten človek. Ali veren kristijan, ne bomo sodili; na vsak način nepristranski zgodovinar.

Prijatelji, ali vas ne bi mikalo morebiti še kaj več izvedeti o tem redu in njegovem vstanovniku, o ljubem svetem Frančišku? Ali ne bi hoteli tudi Vi se sprijazniti ž njim, ki je bil ves serafinski v žarenju ljubezni, „*tutto serafico in ardore*“, kakor poje Dante, sprijazniti ž njim, keterega čudovito življenje bi se bolje v nebeški slavi pelo, „*la cui mirabil vita — Meglio in gloria di ciel si canterebbe?*“

Vi se učite, dragi prijatelji, o raznih „velikih možeh“, ki so mnogo huđega storili na svetu, brez števila ljudi pomorili, brez števila duš pogubili —; ali ne bi bilo prav, ke bi se nekoliko seznanili tudi s človekom, ki je delal le dobro? In njegova dela so se ohranila vže do 700 let in so koristila in koristijo še zmirom in pomagajo človeštvu.

Vzemimo torej le njegov tretji red. Kaj mislite, ali so pametni možje — tisti, ki ga zaničujejo? Ali se Vam zdi zaničevanja vreden red, ki šteje mej svoje ude može, kakor je bil Dante, kakor je bil Lope de Vega, kakor je bil Krištof Kolumb?

In tudi v novejšem času je ta red še zmirom razširjen, ne le mej preprostim ljudstvom, tudi mej visoko gospodo, tudi mej učenimi glavami. Imenujejo se imena učenjakov, fizikov, svetovne slave; mi jih zamolčimo, ker nimamo gotovih dokazov. Sè vso gotovostjo pa vemo, da je v tretjem redu dandanašnji mnogo, morebiti celo večina katoliških škofov in kardinaljev — in sam sveti oče papež.

Kaj pravite, dragi mladeniči slovenski, ali bi bila sramota za vas, ke bi bili tudi Vi? — O ne, kaj ne, da ne! Prav nasprotno. Ponosni bi bili in veseli ko sinovi ljubeznivega Frančiška, najpoetičnjšega mej svetniki, najsvetejšega mej poeti. Visoko bi se čutili povzdignjene ko redovni bratje starega, modrega papeža, svetega očeta Leona XIII., velikega prijatelja vseh Slovenov.

In kaka mogočna obramba bi Vam bilo vodilo tretjega reda nasproti surovosti in pohujševanju, ki se dandanašnji tako silovito širi tudi v našem nesrečnem narodu! Kako krepka opora bi Vam bilo pri Vašem prizadevanju na poti do vzvišenih vzorov, ki so Vam pred očmi! Verjemite mi, predragi mladeniči, tudi za Vas bi bil tretji red svetega Frančiška prav kaker nalašč.

Ali kako vstopiti vanj?

Gotovo, navadne skupščine, ki obsegajo pri nas večinoma le pobožne dušice ženskega spola, te ne bi bile za Vas. Na srednjih učiliščih bi vam vtegnil biti vstop tudi zabranjen po šolskih postavah, in zoper te postave, naj si bodo primerne ali ne, Vas mi nikaker nočemo šuntati. Na srednjih šolah bi se mogel torej tretji red vpeljati le z dovoljenjem postavnih šolskih oblasti in skupščine bi morale biti samostojne pod vodstvom gospodov profesorjev verstva; vizitator seveda bi se moral klicati kaker določuje vodilo. Menj težav bi bilo menda, kjer mladina v zavodih skupaj stanuje; naj menj pa, kjer bi imela tudi svoje šole doma.

Jako lahko bi se dal vpeljati tretji red nadalje zlasti tudi na vseučiliščih, ako bi mladi gospodje slušatelji le hoteli. Saj so tam vže blizu sami svoji gospodarji. Tam vstopajo v družbe, v kakeršne hočejo, in vpeljujejo nove, kaker se jim vidi prav in potrebno.

Večina tistih vseučiliških družba sicer, žalibog, da ni dosti prida; le čas in denar se zapravlja v njih, pogostoma tudi zdravje in večno življenje. Pameten katoliški mladenič se v take družbe ne bo vpisaval, naj imajo še tako lepa imena, naj nosijo še tako imenitne barve. In v resnici so verni katoliški vseučilišniki takim slabim družbam vže nasproti postavili dobre in poštene, ki so vredne vse hvale in podpore. Če se ne motimo, so teh neketere združene celo z Marijanskimi skupščinami, s čimer je tudi za duhovno življenje mladih gospodov lepo poskerbljeno. Kjer pa tega še ni, za tista vseučilišča, in torej zlasti za prihodnje slovensko katoliško vseučilišče v Ljubljani, pa bi mi odločno priporočali tretji red sv. Frančiška. Ta ima poleg mogočne brambe proti raznim nevarnostim, ki so nastavljene mladini na vseučiliščih, tudi najobilniše pripomočke za duhovni napredek vsacega posameznega uda; zraven pa daje vendar zadosti slobode skupni delavnosti v kakeršen si bodi namen, ki se vjema ž njegovim pglavitnim namenom.

Po različnosti potreb more biti ta namen pospeševanje

kerščanskega, katoliškega življenja zdaj na to, zdaj na ono stran. Sedanje dni potrebujemo pred vsem krepkih braniteljev katoliškega prepričanja mej svetovno inteligencijo. Vaje v katoliški a p o l o g e t i k i bi bile torej poleg pravega katoliškega življenja, zlasti pogostnega prejetanja svetih zakramentov, poglobitni namen tretjerednih skupščin na vseučiliščih. Posamezni udje pa bi se lotili zraven lahko n. pr. znanstvenega preiskavanja raznih partij zgodovine serafinskega reda in njegovih misijonov, poezije, filozofije v redu sv. Frančiška itd, — prekrasne naloge, ki bi jako pospeševale znanstveno izobrazbo naše mlade inteligencije. Sestanke vseučiliških tretjerednikov, ki bi se veršili v tak namen, bi mogla narediti živalna vdeležba jako prijetne in tudi za stariše gospode zajemljive. Seveda bi bili ti sestanki različni od shodov po vodilu predpisanih, ki imajo biti zgolj cerkveni, neposredno duhovnemu življenju v ožjem pomenu namenjeni. — —

Kaj praviš na to, dragi bravec? Ali morebiti, da so vse le prazne fantazije? Da se prosti slovenski vseučilišniki ne dadé pridobiti za take samostanske ideje? —

Žal, da morebiti le premnogi dandanašnji res ne, to dobro vemo. Vender upamo, da Bog še ni tako zapustil Slovencev, da bi bilo treba popolnoma zdvojiti. Seveda bi bili zato le v resnici izbrani mladeniči vzvišenega mišljenja, skoraj bi rekli, kaker pravi Barine o sv. Frančišku in njegovih prvih učencih, „*une élites entre les élites.*“ — Ali morda nimamo takih? — Ne vemo. — Če ne, Bog jih daj kaj, — Bog jih daj obilo!

Brat Julijan iz Spire.

Njegova dela.

Brat Julijan je zložil dvojne najstariše cerkvene molitve našega reda po besedah in napevih, namreč za praznik sv. očeta Frančiška in za praznik sv. Antona Padovanskega. Tudi je spisal življenje obeh, zlasti v pojasnilo molitev in berilo na koru. Mi hočemo tukaj le o prvih dveh delih nekoliko več povedati in sicer, koliker se da, tako, da nas bodo umeli tudi preprosti braveci, ki še nimajo natančnejšega znanja o cerkvenih urnih molitvah, zraven pa se bo pojasnilo tudi mariskaj, kar ni popolnoma znano mnogim, ki sicer vejo, kake so te molitve in jih tudi

opravljajo. Deržali se bomo pri tem zlasti lepe nove knjige, ki ima naslov: „S. Francisci Assisiensis et S. Antonii Patavini officiarhythmica. Die liturgischen Reimofficien auf die heiligen Franciscus und Antonius, gedichtet und componiert durch Fr. Julian von Speier († c. 1250), in moderner Choralchrift mit kritischer Abhandlung und 10 phototypischen Tafeln erstmals herausgegeben von P. Hilarin Felder, O. M. Cap. Dr. und Lect. Theol. Freiburg (Schweiz) Universitaets-Buchhandlung (B. Veith). 1901.“ — Cena knjigi je 6 K. 72 h. Priporočamo jo vsem našim samostanom, pa tudi sploh vsem, ki umejo cerkveno koraljno petje, in vsem, ki se zajemajo za zgodovino oficija, zlasti za tako imenovane rimane oficije.

Oficij, po latinsko *officium*, kaj je to? — To je delo, ali dolžnost, služba; *officium divinum*, to je božja služba, to so molitve, ki jih opravlja katoliška cerkev, to je katoliška duhovščina v imenu vesoljne cerkve, vsak dan.

Očitno se opravljajo te molitve v škofovskih, kapiteljskih in samostanskih cerkvah; drugi duhovniki jih opravljajo doma vsaki zase. Po besedah psalmistovih, ki pravi: „Sedemkrat na dan sem Ti hvalo dajal“, se opravljajo te molitve v sedmih večih ali manjših delih. V starih časih se je duhovščina in ž njo tudi ljudstvo v resnici sedemkrat na dan shajalo v cerkvi k tej božji službi; naj prej zgodaj zjutraj ali berž po polnoči k juternicam (*matutinum*), ki so se sklenile ob sončnem vshodu s hvalnicami (*laudes*); potem o prvi, tretji, šesti in deveti uri dneva; to se imenujejo dnevne urne molitve ali dnevne ure (*horae diurnae: prima, tertia, sexta in nona*). Ure dneva v starih časih niso bile zmirom enako dolge, temuč po zimi krajše, po letu daljše. Spomlad in jesen ob času, ko sta si noč in dan enaka, je bila prva ura od šestih do sedmih, tretja od osmih do devetih, šesta od enajstih do dvanajstih, deveta od dveh do treh. *) Ob sončnem zahodu so se opravljale večernice (*vesperae*) in nekoliko pozneje, preden se je šlo spat, sklepnice (*completorium*).

Mej temi molitvami so najdaljše juternice, ki se imenujejo tudi ponočna služba božja (*nocturnale officium*). Obstoje zlasti iz tako imenovanega vabila (*invitatorium*), več psaljmov in več ali menj branji iz svetega pisma, življenja svetnikov itd. Vabilo in psaljni so se nekedaj vselej peli, kaker se sliši dandanašnji še

*) To pa ni tako umeti, kaker bi se bilo vsakrat po celo uro molilo, temuč le, da se je tista molitev ob tistem času opravljala.

na sveti večer in v veliki tjedeni. Pred vsakim psaljom se je nekoliko besed umetniše zapelo ko vvod ali pripev (*antiphona*) in to se je ponavljalo, ko je bil psaljem končan. Tudi za vsakim branjem se je pel o d g o v o r (*responsorium*). Pri hvaljnicah, pri štirih dnevnih urah, večernicah in sklepnicah so se peli razen psaljmov ž njih pripevi tudi himni ali svete pesmi in cerkvena molitev dne ali praznika. To je bila vse jako častitljiva služba božja in petje, ki se imenuje po papežu svetem Gregorju I. gregorijansko petje, je bilo tako lepo, da se mu še dandanašnji ne morejo prečuditi celo razumniki, ki niso naše vere.

Ali v starih časih je bila ta božja služba jako dolga. Papežu in kardinaljem v Rimu je začelo zmanjkovati časa za njih druge dolžnosti. Prisiljeni so bili torej v začetku 13. stoletja po Kristusu v papeževi cerkvi te slovesne molitve nekoliko skrajševati. Bukve, v katerih so bile tako skrajšane, so začeli imenovati *breviarium*, „brevir“ to je „skrajšek“. Tudi so bili v tistem času v papeževi cerkvi vpeljali namestu stare ljudem sploh dobro znane prestave psaljmov novejšo, kaker jo je vravnal sveti Hijeronim. To je treba vedeti, da se razumejo besede, ki jih je postavil sveti Frančišek v vodilo svojega reda: „Kleriki naj opravljajo božjo službo po redu svete rimske cerkve, razen psaljterija; zato smejo imeti brevirje (*Clerici faciant divinum Officium secundum Ordinem sanctae Romanae Ecclesiae, excepto Psalterio, ex quo habere poterunt Breviaria*)“.

Sam papež Honorij III., ki je njegovo vodilo poterdil, je namreč nagovoril Frančiška, naj za svoje brate sprejme okrajšano službo božjo, kaker je vpeljana v papeževi cerkvi in kaker jo je ravno Honorij III., še preden je bil papež, pomagal vrediti. Sveti Frančišek se je hotel v vsem tesno okleniti rimske cerkve in svetega očeta papeža; zato je izvolil za svoje brate okrajšano službo božjo — brevir. Vender se je hotel ob enem deržati tega, kar je bilo ljudstvu znano; zato je hotel ohraniti psaljme v prvotni prestavi, ne v novi popravljeni, ki bi bila ljudi preveč motila. In sveti Frančišek je zmagal. Njegovi bratje, frančiškani, so namreč rimski brevir, pa sè starim psaljterijem, razširili po vsem katoliškem svetu. Le neketeri stariši redovi, zlasti benediktini, so ohranili stariši, daljši oficij do današnjega dne.

Našteti deli oficija so v neketerih rečeh vedno enaki, v drugih se pa spreminjajo po dnevih tjedna, časih cerkvenega leta in raznih praznikih Gospodovih, Marijinih in drugih svetnikov.

Še najbolj stanovitne so sklepnice (*completorium*) potem dnevne ure (*horae diurnae*), ki se tudi ob kratkem le hore imenujejo. Več spremembe je pri hvaljnicah, ki pa delajo prav za prav z juternicami eno celoto, še več je je pri večernicah, naj več pa pri juternicah. Najbolj se spreminjajo himni, pripevi (*antiphonae*) psaljmov in svetopisemskih spevov, branja se svojimi odgovori (*responsoria*) in pa molitve, ki se vjemajo z mašnimi prazniškimi molitvami. Za pripeve in odgovore ali odpeve so se jemale prvotno verstice iz psaljmov in drugih delov svetega pisma. Le himni so bili zloženi ko pesmi, navadno v štiriverstičnih kiticah. Najstariši himni v brevirju so svetega Ambroža, preprosti sicer, pa jako častitljivi. Verstice so v njih merjene, kaker pri starih latinskih pesnikih, po dolgosti zlogov. Ob času sv. Ambroža v 4. stoletju po Kristusu se je namreč latinščina še blizu tako izgovarjala kaker 400 let prej, ob času slavnih latinskih pesnikov Virgilija in Horacija. Imela je dolge zloge povdarjene in nepovdarjene in ravno tako kratke povdarjene in nepovdarjene. V pesmih so se verstili po stanovitnem redu dolgi in kratki zlogi, na povdarek se ni gledalo. — V srednjem veku pa se je izrekovanje latinskih besed precej spremenilo; nepovdarjeni zlogi so zgubili svojo dolgost; tisti povdarjeni, ki so bili prej kratki, so se zato podaljšali. Natorno je bilo, da se zdaj verzi niso mogli več meriti tako, kaker prej, temuč je bilo treba gledati le na povdarek, torej besede v pesmih postavljati tako, da so bili v lepem stanovitnem redu povdarjeni in nepovdarjeni zlogi. — Pa še nekaj družega novega so ypeljali srednjega veka pesniki, kar v starem veku ni bilo znano, da so se namreč verstice v pesmih na koncu vjemale ali „rimale“, kaker se to dandanašnji imenuje, to se pravi, da je bil poslednji zlog ene verstice in samoglasnik pred njim enak poslednjemu zlogu druge verstice in samoglasniku pred njim. Ako je bil samoglasnik predposlednjega zloga povdarjen, je dalo to popolno rimo, ako ni bil povdarjen, je bila rima sicer nekako nepopolna, ali vendar latinskemu jeziku vgodna. Navadno se rabijo pomešane te in one rime; n. pr.:

Tantum ergo sacraméntum — Veneremur cernui,

Et antiquum documéntum — Novo cedat ritui,

Praestet fides suppleméntum — Sensuum deféctui.

Na ta način se je zložilo v srednjem veku silno veliko število pobožnih cerkvenih pesmi. Vse, ki so se ohranile v mašnih bukvah, razen velikonočne sekvencije, so tako zložene. Tudi v

brevirju jih je bilo nekedaj več takih, ki so se pa v novejšem času večinoma nadomestile z drugimi, po starem, sedanji izreki latinščine neprimernem, načinu zloženimi. Le v našem redovnem brevirju se jih je ohranilo nekaj več po načinu srednjega veka zloženih. — V našem redovnem brevirju so se ohranili pa tudi celo popolni rimani oficiji, kakeršni so bili v srednjem veku jako priljubljeni in jih še dandanašnji učeni preiskovavci hvalijo. Imenujejo pa se rimani taki oficiji, ki imajo ne le himne (razen pri horah in sklepnicah, kjer ostanejo vedno enaki), temuč tudi pripeve (antífone) in odgovore ali odpeve (responzorije) v rimanih verzih zložene, tako tudi vabilo (invitatorij) pri juternicah. Najimenitniša taka oficija sta ravno oficija sv. Frančiška in sv. Antona Padovanskega, ki jima je zložil besede in napevé naš slavni pesnik in pevec brat Julijan iz Spire.

Mi bomo nadalje govorili le o njegovih pesniških zaslugah v enem in drugem oficiju, njegovih skladateljskih vspehov ne moremo presojudati. Jako lepo pa bi bilo, ako bi se tega lotil kateri naših muziških veščakov. Upamo, da ne bi bilo nemogoče celo tudi na naših korih, kjer je zadosti petja zmožnih bratov, ta dva slavna oficija kedaj vsaj deloma peti, kaker so jih peli naši stari v 13. stoletju.

(Dalje prih.)

O spovedi iz pobožnosti.

P. B. R.

Mej najbolj tolažljive nauke naše sv. vere po pravici prištevamo resnico, da nam Bog odpušča grehe, če se jih skesano spovemo. Če je kedo še tak grešnik, dobro spoved naj opravi — in zopet je božji prijatelj. Vsak katoliški kristijan pa ve, da je Kristus postavil zakrament sv. pokore zlasti zato, da se očistujemo v njem smernih grehov. Odpustljive grehe nam odpušča Bog po nauku sv. cerkve tudi po drugih pobožnih vajah. Ker je pa — hvala Bogu — po kerščanskem svetu še dosti ljudi, ki žive brez smertnega greha — ali je letem spoved morda nepotrebna? Neobhodno k zveličanju potrebna jim ni, če izuzamemo velikonočno spoved, ki jo mora opraviti po zapovedi sv. cerkve vsak katoliški kristijan; ali zelo koristna jim je, — to pa le tedaj, seveda, keder jo prav opravijo. Ker je dosti kristijanov, zlasti tretjerednikov, ki hodijo vsak teden ali na 14 dni k spovedi,

ne bo brez koristi, če spregovorimo nekaj več o takih spovedih. Ni pa naše modrovanje, kar bomo povedali, temuč nauk imenitnih cerkvenih učenikov in pisavcev: sv. Frančiška Salezija, sv. Alfonza, p. Kvadrupanja i. dr. *)

Najprej se vprašajmo: kaj pa je tjedenska spoved ali spoved iz pobožnosti? To je tista spoved, ko se spovemo samih odpustljivih grehov, ki tudi pravični ni brez njih. Spoved iz pobožnosti se zato tako imenuje, ker nas nobena zapoved ne veže odpustljivih grehov se spovedovati. Ni pa lahka stvar zmirom razločevati mej smertnimi in odpustljivimi grehi. Smertno grešiš, če prelomiš veliko, imenitno zapoved, če imaš pravo spoznanje hudobije tistega prelomljenja in če si vanje privolil. Odpustljivo pa grešiš, če nisi imel pravega spoznanja, če nisi popolnoma privolil, ali pa če ni važni postavi božji nasprotno, v čemer si se pregrešil.

Navadno opravljajo spoved iz pobožnosti mašniki, redovniki in sploh tisti, ki hrepene po kerščanski popolnosti, po čistosti serca in ki želijo zakrament sv. Rešnjega Telesa z večo koristjo prejemati.

I. Kateri so pa vzroki, ki nam priporočajo spoved iz pobožnosti?

Pred vsemi: želja in volja sv. Cerkev. Za popolni odpustek sv. Cerkev navadno zahteva spoved. Ona dobro ve, kako koristna nam je spoved, če prav se nismo smertno pregrešili, in nas takorekoč prisili, da si kupimo milost odpustka s pobožno spovedjo, ki nam sicer ni vselej neobhodno potrebna, zmirom pa zelo koristna.

Nadalje: z g l e d s v e t n i k o v. Koliko svetnikov je bilo, ki so se spovedovali pogostokrat, dasiravno so bili svetniki. Sv. Katarina Sijenska, sv. Katarina Švedska, sv. Karol Boromej sv. Ignacij, sv. Lenard Portomavriški so hodili vsak dan k spovedi, pa ne iz napačne boječnosti, temuč iz hrepenjenja, čistost svoje duše ohraniti in pomnožiti; sv. Frančišek Borgija je celo tako skerbel za čistost svoje duše, da je šel vsak dan dvakrat k spovedi, preden je šel maševati in preden je šel spat.

Posvetni ljudje zelo skerbe za zunanjo snažnost; komaj zapazijo majhin madež na kaki obleki — hitro ga odstranijo.

Tako skerbe tudi svetniki, ki jih imenuje sv. Duh „ljubivce prave lepote“ (Sir. 44.), za čistost svoje duše.

*) Po P. J. B. Boone S. J., Kurzer Unterricht über die Beicht, die nur aus Andacht verrichtet wird.

Slednjič nam priporoča pogosto spoved življenje redovnikov. Malo redov je, ki bi ne imeli predpisa, da naj opravijo udje vsaj vsak teden enkrat sv. spoved.

2. Koristi, ki nam jih prinaša pogosta spoved iz pobožnosti.

Dosti jih je in velike so. Le nekaj jih omenimo!

1.) Odpustljivi greh razžali Boga, našega Gospoda; nasproten je vsem popolnostim božjim, omadežuje lepoto naše duše ter nas počasi pahne v večje grehe; zmanjša nam milost in prijateljstvo božje ter ovira Boga, da nam ne deli večih milosti. Spoved nas očisti odpustljivih grehov; kedo pa bo mogel kedaj popolnoma zapopasti, kaj je odpustljivi greh že sam na sebi, koliko nasledkov in kakšne ima?!

2.) Bog tudi odpustljive grehe hudo kaznuje, včasih že na tem svetu, gotovo pa na onem. Spoved iz pobožnosti nas oprosti kazni, ki smo jih z odpustljivimi grehi zaslužili, popolnoma ali pa vsaj deloma.

3.) Kedor dobro opravi spoved iz pobožnosti, prejme vselej dvakratno pomnoženje milosti božje. Ker je že pred spovedjo v stanu milosti božje, se ta milost sè spovedjo še pomnoži, duša se še tesneje združi sè svojim božjim ženinom Jezusom. Kedo pa more preceniti duhovno bogastvo, ki je skrito v združenju z Jezusom in njegovem zasluženju? Kedo more naštetih milosti, ki jih sv. Duh deli taki duši? — Njegovo božje maziljenje, „ki jo podučí o vsem“ (1. Jan. 2. 27.), naredi dušo čudovito mirno in veselo ter ji prinese tisti obilni božji mir, „ki preseže ves um“ (Fil. 4, 7.). Taka duša vedno bolj ljubi Boga; vse kar stori, ima večje zasluženje pred Bogom, ker stori vse iz ljubezni: sè vsakim svojim dejanjem naredi novo stopinjo k večji večni slavi nebeški.

Drugič pa prejme duša novih duhovnih moči, da se more ohraniti še naprej v stanu milosti božje in grehu se vstavlja, ki jo vedno zalezuje. Dalje prejme milost, da s toliko večjo lahko napreduje v čednostih, se vadi v vsih dobrih delih ter brez greha živi. Vsakdanja skušnja to poterjuje.

4.) Spoved ni samo zakrament, temuč tudi nekaka dušna šola, kjer se spovednik trudi, dušo spodbuditi k popolnosti, ter ji svetuje primerne pripomočke, da zatre greh s korenino ter jo obvaruje nevarnosti da bi zgubila milost božjo. — Spovedniku se

pa tudi ni treba bati, ko dobi tako pripravljena in za vse dobro sprejemljiva serca; lahko jim nasvetuje, naj se vadijo v višjih čednostih, česar slabotnim ne more, ker bi jih s tem oplašil in od čednosti odvernili. (Dalje prih.)

Življenje sv. očeta Frančiška, *sestavljeno v 13. stoletju.*

(Dalje).

Njegovo beraštvo.

Kakšenkrat je v začetku, da bi se sam vadil in sramožljivosti bratov prizanesel, hodil sam po terjih beračit, da bi tako druge s svojim zgledom za ponižnost beraštva navduševal.

Kaj so si dolžni bratje in svet.

On je govoril: „V tej najnovejši uri stoletja so manjši bratje svetu v priliko zaslužnja, zato da bi po njih pri sodbi izvoljeni bili priporočeni od Kristusa govorečega: „Kar ste enemu od teh mojih manjših bratov storili, ste meni storili.“ Mej brati in svetom je djal, je zveza: oni so dolžni svetu nauk zveličanja in dobri zgled, svet jim je pa dolžan preskerbeti potrebno po izreku aposteljna k Rimljanom: „Njihovi dolžniki so. Ker ako so postali deležni ž njimi v dušnih zadevah, jim morajo postreči v telesnih“. In zopet Korinčanom: „Gospod je zapovedal, da naj tisti, kateri oznanjujejo evangelij, od evangelija živijo“.

O obstanku reda.

Blaženega očeta Frančiška so jako tolažila božja razodenja, po katerih je bil zagotovljen da bodo temelji njegovega reda zmirom nepretresljivi ostali; obečavalo se mu je tudi, da se bo število odpadajočih (odhajajočih) brez dvojbeno nadomeščalo z izvoljenimi. Redovna vstauova je namreč božje delo, in zato je ne bo mogel človek razdjati. Iz mnogih jako veljavnih znamenj se je jasno kazalo v samem sv. Frančišku, kaker tudi v drugih celo resničnih skušnjah, da je njegov red popolnoma za gotovo delo božje.

X.

Njegovo sočutje do vbozih.

Koliker je pa blaženi oče Frančišek ljubil v sebi stiske vboštva, toliko ga je martralo sočutje do družih vbozih. V resnici, njegovo prirojeno mu vsmiljenje do vbozih je po milosti podvojila vanj vlića pobožnost. Duša njegova se je namreč topila do vbozih in katerim ni mogel pomagati v djanju, je skazal mili serčni občutek, in samega potrebnega je ptuja potreba bolj bolela. Čeravno je bil zadovoljen z dovolj vbožno suknjico, jo je večkrat delil z vboгим. V velikem mrazu je nekedar bogate prosil, da bi mu posodili kožuhovine ali plašč; in ko so mu to pobožno storili, jim je rekel: „To sprejem od vas s tem pogojem, da ne boste nikaker upali več nazaj“. In ako je srečal kakega, kaker se mu je zdelo bolj vbozega od sebe, je rekel svojemu tovarišu: „Ta plašč smo prejeli na posodo, dokler ne najdemo kakega bolj vbozega, da mu ga damo;“ in tako se je zgodilo večkrat, da se je v mrazu slekel, da bi potrebnim pomagal. Zgodilo se je tudi večkrat, da je našel vboге, noseče derva ali druga bremena, katera jim je na svojih slabotnih ramah pomagal nositi.

Sočutje do bolnikov.

Veliko sočutje in veliko skerb je imel tudi za bolnike ter je kaker na se prevzemal terpećih občutke in jih milo tolažil, kjer mu ni bilo mogoće pomagati. Kakšenkrat je ob dnevih redovnega posta jedel, da se ne bi drugi bolniki bali jesti, ter se ni sramoval za bolnega brata po javnih mestnih krajih meso vboгajme prositi. Na duhu bolne pa in tiste, ketere je spoznal ko majhine in omahujoće in od skušnjav nadlegovane ter na duhu omagajoće, je pa še z večim vsmiljenjem gojil in poterpežljiviše prenašal; zato se je ogibal terdega svarjenja, kjer je videl nevarnost, in prizanašal šibi, da bi prizanesel duši.

Vsaka stvar božja ga je milo genila.

Sočutju svetnikovemu do ljudi pa se ni čuditi, ko je imel sočutje tudi do neumih živali. Červičke je pobiral po poti, da jih ne bi z nogami poteptali; vse stvari je imenoval svoje brate, bodisi ker je vstvarjeno vse od enega očeta ali pa zato, ker se iz spoštovanja do ponižnosti ni imel za večega od najnevredniše

stvari. Ali mej drugimi je ljubil bolj, kar je krotkega, v čemer bi se mogla najti kaka skrivnostna podobnost sè Sinom božjim; posebno pa je ljubil jagnjeta, zato ker se v sv. pismu jako pogostoma primerja in se jako primerno prilega jagnjetu Gospoda Jezusa Kristusa krotkost in ponižnost. Kakšenkrat je ginjen s plaščem, s katerim, je bil ogerujen ali pa s kakšno drugo izprošeno rečjo odkupil jagnjeta, ketera so peljali v klavnico.

XI.

Ko je bil neko noč služabnik božji sprejet pri samostanu sv. Verekundija evgubijske škofije, je ovca rodila jagnje, katero je nevsmiljena prasica vgriznila in vmorila. Ko je slišal svetnik božji, se mu je čudno milo storilo ter se je spomnil brezmadežnega jagnjeta, vmorjenega od judovske grozovitnosti in je pred vsemi rekel: „Prekleta bodi tista prasica in naj je ne jê ne človek ne žival“. In čudno, prasica je precej obolela in čez tri dni je cerknila, in so jo vergli v bližnjo dolino, ter niti živali niti ptiči se je niso doteknili, težala je tam dolgo časa kaker deska posušena. (Dalje prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni č. g. o. Frančišek K u k e c, minovit; rajni udje 3. reda skupščine ptujske: Golob Liza, Plošinjak Terezija, Marinič Liza, Novak Marjeta, Bezjak Marija, Čeh Ana in Bermež Uršula; goriške: Klara (Marija) Fon iz Krna, Marija (Barbara) Vončina, vmerla v Gorici, Karolina (Terezija) Štrekelj, tretjerednica po volji božji, ki je živela že iz mladega po kerščanskem ravnilu: „Moli in delaj!“ V vsem njenem vedenju se je videlo, kako popolnoma je z Bogom združena, kako njena duša kot svetilnica, polna plemenitega olja ljubezni, le za zveličarja gori. Vbogim je bila radodarna mati, vbogim dušam v vicah goreča priprošnjica. Gotovo so ji one, za ketere je toliko ljubezni imela, pomagale doseči tako stanovitno pobožnost in gorečnost. Naj bi bilo le prav mnogo takih tretjerednic, hitro bi se oveselilo obličje sveta. Priporočamo v pobožno molitev tudi naša rajna prijatelja, prečastita gospoda T o m a ž a Č e r i n a, profesorja bogoslovja v Gorici († 18. nov.) in F r a n č i š k a M a r e š i č a, župnika lipo-glavskega († 10. dec.) in rajno tretjerednico Nežo Mačič iz Sveč.

Dalje se priporočajo: M M. v T. za odvernjenje bolezní, več let trajajoče; J. S. v P. za ljubo zdravje zlasti za povernjenje vida; neko dekle iz Škal za pomoč v dušnih britkostih in v neki poseben dober namen; A. J. da bi ji Bog ohranil zdravje oči in

ji pomagal v velikih dušnih stiskah in težavah; priporoča tudi nekega fanta v poseben dober namen; neka tretjerednica Celjske skupščine prosi za milost in pomoč v dušnih britkostih in skušnjavah in za srečno zadnjo uro; J. M. tretjerednica Celjske skupščine, da bi ji mili Bog pomagal v dušnih in telesnih zadevah; A. K. ravno tako; neka žena, da bi ozdravela na nogi; neka tretjerednica iz Noveštifte v več dobrih namenov zlasti za neko posebno milost; neka oseba, da bi dobro opravila dolgo spoved in v še neki poseben dober namen; neka mati priporoča svojega sinu, da bi bil pravi sin sv. Frančiška, stanoviten v svojem stanu.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: A. S. v P. za prejeto milost; M. P. v N. m. za ozdravljenje neke bolne osebe; neka oseba za duhovno tolažbo, ki jo je našla pred podobo sv. Jožefa v cerkvi na Kostanjevici; J. S. za rešenje svoje hčere iz smertne nevarnosti; A. St. za spreobrnjenje svojega sinu; neka tretjerednica, ki je bila nevarno bolna v glavi, da je toliko ozdravela, da more izpolnjevati svoje dolžnosti; A. J. tr. iz Škal, da je na njeno in svojih nedolžnih otrok molitev ozdravela žena njenega brata, ki je bila v noči 11. nov. t. l. v smertni nevarnosti; M. V. za ozdravljenje obolelega živinčeta; neka tretjerednica, da se je neka zelo težka in dvomljiva stvar srečno zveršila; M. S. na Kr. za pomoč v dušnih stiskah. Neke mati je s polnim zaupanjem priporočala sv. Antonu Padovanskemu svojega sina, naj ga vodi po poti pobožnosti in čednosti. V to svrhu se je njemu v čast vsak torek zderžala mesnih jedi, ne da bi bil kedo domačih to opazil. Sv. Anton Padovanski je uslišal njeno prošnjo, sin je dosegel duhovsko čast; zato priporoča vsem, bi imajo kake potrebe in želje, naj se obračajo do tega mogočnega svetnika.

Cerkev Matere Milosti v Mariboru.

Kako je kaj z našo Marijino cerkvijo v Mariboru? Ali še obstoji Marijina družba za zidanje cerkve in še prinašajo družniki svoje milodare za cerkev Matere Milosti? Tako nas povprašujejo naši dobrotniki od mnogih strani. Odgovorimo, da kmalu naročimo novi oltar in novi krasni prestol za čudodelno podobo Matere Milosti, ki bodeta primerna mogočni stavbi in slikariji cele cerkve. Dosedanji milodari znašajo blizu 120.000 K, vender smo še zmiraj dolžni 80.000 K. Prosimo tedaj naše družnike in dobrotnike, naj zopet začuejo pošiljati. Na izostale milodare v pretečenih letih se jim ni treba ozirati! Zadovoljni smo, da nas le zanaprej ne pozabijo in ne zapustijo. Nove družnike še vedno radi sprejemamo.

Frančiškanski samostan v Mariboru, 6. novembra 1901.

P. Kalist Heric

P. Filip Benicij Perc
gvardijan.

župni upravitelj
in predsednik Marijine dražbe.

bilo pa: „Reci, da s'édita“ namestu navadnega: „da naj s'édeta“; ali težko, da je prestavljaivec mislil na tak povdarek. Tudi staroslovenska prestava: „reci, da sedete s'ija syny moja“ (Cod. Mar.) ne velja; sedanjik doveršnega glagóla pomeni le doveršenje dejanja, ne pa povelja za to doveršenje. „Reci, da sedeta ta dva moja sinova“, to je le: „Sage (mir), dass diese meine beiden Söhne sich setzen werden“, ne pa: „Sage (ihnen), dass sie sich setzen mögen“ ali „sollen“.

Iz tega sklepamo sè vso gotovostjo tudi, kako bi se imelo pri nas predstavljati v litanijah: „ut nobis parcas, te rogamus, audi nos!“ Ke bi bilo odvisno „ut nobis parcas“ od „audi nos“, potem bi veljalo: „sliši nas, da nam zanesesh“ t. j. „höre uns, damit du uns verschonst“; ali v resnici je odvisno od „te rogamus“. Prošnja se izraža sicer sè želevnikom; Čehi in Poljaki delajo tako tudi v tem primeru: „Abys nás zachovati račil, Tě prosime, vyslyš nás!“ — „Ažebys nás przepuščil, Ciebie prosimy, wysluchaj nás!“ — Ali nam se zdi, kaker bi kazalo preveč boječnosti in premalo zaupanja, ke bi molili: „Da bi nam zanesel, Te prosimo; vsliši nas!“ „Saj se tudi ne pravi navadno: „Prosim te, da bi bil pameten!“ ampak: „To te prosim, da bodi pameten!“ Prav tako: „Od kedaj te že prosim, da mi stôri to dobroto!“ Ali o tretji osebi: „Samo to ga prosim, da naj bo pameten.“ „Saj sem ga že prosil, da naj mi stôri to dobroto.“ — Iz teh primerov mora jasno biti, komer je ljubo, kako se imajo od „prosim“ odvisni stavki pri nas prav konstruirati. Ako ne velja: „Prosim te, da si pameten“, niti: „Prosim te, da boš pameten“, temuč le: „Prosim te, da bodi pameten“, velja tudi le: „Da nam zanesi, te prosimo“, ne pa: „da nam zanesesh.“

Ali staroslovenski strokovnjaki mi bodo vgovarjali. V staroslovenskem glagoliškem misalju stoji: „Da nam „prostiši, molim te, usliši nas!“ Res je to — in jaz lahko povem še več. V stslav. molitvah se najde tudi imperfektivni sedanjik, kjer čutim jaz potrebo prihodnjika, in to celo v starem prvotno-staroslovenskem „enchologiū sinaiticum“; n. pr.: „umnoži živa zemi i dréva selbnaa blagoslovi, da vsém obogataemi rabi tvoi i vs' s' dovol' imášte iz byt' k uem' vo vs'ekom' délé blazé“ (12 b) — „v'seli s'dravie v' t'elo ego, éko proslavl'ët' se ime tvoe“ (30 a) — „daždi c'él'v' rabu tvoemu, da o tebè hvalé se, tebè slava v' s'yla'ët'“ (36 a) — Jaz bi pričakoval namestu podčertanih sedanjikov prihodnjike: „načnem' izbytkovati, načnet' proslavl'ët', načnet' vsylati.“ Ali kaker pisavci naših molitevnih knjig, tako so bili tudi staroslovenski prevajavci odvisni od svojih izvirnikov. Zato taki staroslovenski primeri ne morejo ob veljavo spraviti, kar jezični čut in raba našega ljudstva kaže ko pravo in logika ko tako poterjuje.

Ali kje smo? Ker se mi je ponudila prilika, sem hotel mimogrede povedati to reč — v odgovor na davno že mi stavljeno vprašanje jako čislanege gospoda in prijatela na Štajerskem. Vernimo se k Verhovčevi knjžici! Le še kaj malega o nje vsebini! Naslov naznanja „nekateré misli o volitvi stanu“; kaj več torej nimamo pravice pričakovati, in pisatelj v predgovoru tudi narav-

nost pravi, naj bravci „ne mislijo, da bodo tukaj vse našli, kar bi utegnili potrebovati v poedinih slučajih, ker vsak slučaj, vsaka volitev posebej zahteva temeljito poznavanje zmožnosti in okoliščin volivca in stanov ali reči, med katerimi se voli“. — In v resnici, prav to, mislim, bi morala biti poglavitna vsebina knjige o volitvi stanu: popis raznih stanov po njih vgodnostih in njih težavah, ter zmožnostih in lastnostih, ki jih je treba v tem ali v onem. Knjigo, podobno nemški Krierovi „Der Beruf“ (Freiburg, Herder), bi naši dijaki v gimnazijah brez dvojbe z interesom brali. Dokler je nimamo slovenske, naj bi se jim pač prav ta priporočala in sicer, to se ve, da že v spodnji gimnaziji proti koncu; v gornji bi bilo za marisketeri stan, mej drugimi zlasti za stan kerščanske popolnosti, več ali menj že prepozno. Mladeničem, ki bi se odločili za ravno omenjeni stan in bi imeli voliti le še red, ki bi jim najbolj vgaljal, bi smeli nadalje priporočati mej drugim knjižico: „Die Ascense, die wahre und die falsche. Mit besonderer Rücksicht auf die alten und neuen Orden beleuchtet von P. Hieronymus von Seedorf. Mainz, Kirchheim“. S posameznimi redovi bi se mogli seznaniti po obširnem delu: „Die Orden und Kongregationen der katholischen Kirche. Von Dr. Max Heimbucher. Paderborn. Schöningh. 2 Bände“. — Za volitev mej mnogimi svetovnimi stanovi je seveda do konca gimnazije še zmirom čas. Mladenič, ki bi se hotel z raznimi takimi stanovi natančneje seznaniti, bi v ta namen lahko našel v nemškem slovstvu brez dvojbe zadosti od gori omenjene obširnejših knjig. Eno tako delo ravno izdaja v Hanovru J ä n e c k e: „Das Buch der Berufe“. Do zdaj je izešlo sedem zvezkov po 4 marke vsaki, namreč 1. Der Marine-offizier, 2. Der Elektrotechniker, 3. Der Ingenieur, 4. Der Chemiker, 5. Der Offizier, 7. Der Arzt, 7. Der Oberlehrer. Meni je ta zbirka znana seveda le iz časniške anonse in jo omenjam samo v poterjenje svojega prepričanja, da je pri volitvi stanu prva potreba poznanje stanov, mej katerimi se more in hoče voliti; kaj drugega bo ob taki priliki in v ta namen mladina tudi težko iskala v knjigah. Na tak način mislim torej, da naj bi naš čislani pisatelj svoj spis predelal, razširil in spopolnil ter ga izdal potem v priročni obliki Krierove knjižice. —

Na znanje!

Ljubi božični prazniki so tukaj; blizu je konec prvega leta novega, XX. stoletja. Bog nam daj vsem vkupaj srečno nastopiti in srečno preživeti in končati drugo! V novem letu bomo s pomočjo božjo nadaljevali pričujoči XIX. tečaj „Cvetja“; ali začnemo tudi XX., bomo povedali ob svojem času. Naročnine za kak prihodnji tečaj nam torej ni treba že zdaj pošiljati. Pač pa prosimo, naj jo pošljejo za ta tečaj (XIX.) vsi, ki je do zdaj še niso poslali. Tudi novim naročnikom še lahko postreženo sè vseni zvezki. Naročnina temu tečaju ostane 1 K 50 h. Po znižani ceni 1 K pa so dobili nekateri stariši tečaji: IX. (52 izvodov), XIV. (18 izvodov), XV. (okolu 50 izvodov), XVI. (15 izv.), XVIII. (okolu 100 izv.). Neketerim tečajem manjka le po en zvezek, namreč tečajem X., XII., XIV., XV. prvi, tečajem VI., VII., XVIII. drugi, tečaju XIII. deseti, XVIII. šesti. Obsegajo torej mnogo celih spisov. Kedor bi želel katerega teh tečajev, ga more dobiti za 55 h. Posamezne zvezke drugih pomanjkljivih tečajev, kolikor jih je še, radi pošljemo naročnikom, ako jim morebiti manjkajo, zastoj, drugim, ki bi jih želeli, po 5 h. V vsakem je kaj, kar je vredno, da se bere. Naročnina naj se pošilja (ne Hilarijanski Tiškarni), temuč vedno in edino le: Opravništvu „Cvetja“ v Gorici.